

Sygn. akt III AUa 1227/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 sierpnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Lucyna Guderska (spr.)

Sędziowie: SSA Dorota Rzeźniowiecka

SSA Anna Rodak

Protokolant: sekretarz sądowy Małgorzata Matusiak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 18 sierpnia 2016 r. w Ł.

sprawy **M. Z.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.**

o ustalenie kapitału początkowego

na skutek apelacji M. Z.

od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 29 kwietnia 2015 r. sygn. akt V U 6419/14

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 1227/15

UZASADNIENIE

Decyzją z 29 września 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. wobec nabycia przez wnioskodawcę M. Z. prawa do emerytury poczynając od dnia 1 września 2014 r. ponownie ustalił jego kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999 r. na podstawie art. 185 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu (...). W oparciu o powyższy przepis kapitał początkowy został przeliczony poprzez dodanie do okresów składkowych okresu równego różnicy między wiekiem emerytalnym, o którym mowa w art. 24 (w odniesieniu do wnioskodawcy – 67 lat), a faktycznym wiekiem przejścia na emeryturę (z dokładnością do pełnego miesiąca), tj. 6 lat, 11 miesięcy (83 miesiące). Ustalona w ten sposób wartość kapitału początkowego wyniosła 129.724,21 złotych.

Od powyższej decyzji odwołanie wniósł ubezpieczony M. Z. wskazując, że kapitał początkowy został ustalony przez ZUS nieprawidłowo, albowiem we wcześniejszej decyzji z dnia 25 czerwca 2014 roku wartość kapitału wyniosła 129,962,47 złotych, a więc była wyższa aniżeli w zaskarżonej decyzji.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 29 kwietnia 2015 r. Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim oddalił odwołanie.

Orzeczenie to zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne:

Urodzony w dniu (...) M. Z., złożył w dniu 8 listopada 2004 r. do organu rentowego wnioski o ustalenie kapitału początkowego.

Decyzją z dnia 25 stycznia 2007 r. ZUS ustalił kapitał początkowy dla M. Z. na dzień 1 stycznia 1999 roku. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1 stycznia 1989 do 31 grudnia 1998 roku. Wyliczony w ten sposób wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 74,25 %, a kapitał początkowy wyniósł 103.467,54 zł. ZUS przyjął za udowodnione okresy składkowe w ilości 23 lat, 5 miesięcy i 10 dni (281 miesięcy) oraz okresy nieskładkowe w ilości 7 miesięcy i 22 dni (7 miesięcy). Współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wyniósł 72,87%.

W dniu 18 czerwca 2014 r. M. Z. złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury w wieku obniżonym z uwagi na wykonywanie pracy w warunkach szczególnych.

Decyzją z dnia 25 czerwca 2014 r. wobec otrzymania nowych dowodów mających wpływ na wysokość kapitału początkowego ZUS ponownie ustalił kapitał początkowy dla M. Z. na dzień 1 stycznia 1999 r. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1 stycznia 1984 r. do 31 grudnia 1994 r. Wyliczony w ten sposób wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 83,91 %, a kapitał początkowy wyniósł 110.479,49 zł. ZUS przyjął za udowodnione okresy składkowe w ilości 23 lat, 5 miesięcy i 10 dni (281 miesięcy) oraz okresy nieskładkowe w ilości 7 miesięcy i 22 dni (7 miesięcy). Współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wyniósł 72,93%.

Jednocześnie drugą decyzją z dnia 25 czerwca 2014 r. organ rentowy wobec nabycia przez wnioskodawcę prawa do emerytury od dnia (...) na podstawie art. 185 ustawy emerytalnej ustalił ponownie kapitał początkowy wnioskodawcy na dzień 1 stycznia 1999 r. poprzez dodanie do okresów składkowych wnioskodawcy 84 miesięcy.

Decyzją z dnia 8 lipca 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych ZUS przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury zaliczkowo poczynając od dnia (...), tj. od ukończenia przez niego 60 roku życia, a wypłata emerytury została zawieszona z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia.

W dniu 1 września 2014 r. M. Z. złożył wniosek o podjęcie wypłaty emerytury. Do wniosku załączył świadectwo pracy, z którego wynika, że w dniu 31 sierpnia 2014 r. rozwiązał stosunek pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał ją bezpośrednio przed nabyciem prawa do emerytury.

Po rozpoznaniu powyższego wniosku ZUS decyzją z dnia 1 października 2014 r. podjął wypłatę świadczenia poczynając od dnia 1 września 2014 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o podjęcie wypłaty emerytury.

Wobec nabycia przez wnioskodawcę prawa do emerytury od dnia 1 września 2014 r. ZUS wydał zaskarżoną w niniejszej sprawie decyzję z dnia 29 września 2014 r., w której ponownie ustalił jego kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999 r. na kwotę 129.724,21 zł, po doliczeniu do okresów składkowych wnioskodawcy 83 miesięcy.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał odwołanie M. Z. za nieuzasadnione. Czyniąc rozważania prawne Sąd przywołał treść art. 185 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS, zgodnie z którym przy ustalaniu wysokości emerytury dla osób nabywających prawo do emerytury w wieku określonym w art. 184 kapitał początkowy podlega przeliczeniu poprzez dodanie do okresów składkowych okresu równego różnicy pomiędzy wiekiem emerytalnym, o którym mowa w art. 24, a faktycznym wiekiem przejścia na emeryturę. Do przeliczonego kapitału początkowego stosuje się art. 173 ust. 3-6. Sąd podkreślił, że ustawodawca w sposób jednoznaczny określił krąg podmiotów w stosunku do których powyższy przepis znajduje zastosowanie. Podmiotami tymi są osoby nabywające prawo do emerytury w wieku określonym w treści art. 184, tj. osoby zatrudnione w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Co do wieku ustawa odwołuje się bezpośrednio do treści art. 32 (zatrudnienie w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze), art. 33 (ubezpieczenie z tytułu działalności twórczej lub artystycznej), art. 39 (praca górnicza) i art. 40 (emerytura kolejowa). W myśl art. 32 ust. 1 ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub

w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż w przypadku osób uzyskujących prawo do emerytury w wieku powszechnym wynikającym z treści art. 27 ust. 2 i 3 ustawy. Wiek emerytalny ustala się w tym przypadku na podstawie przepisów dotychczasowych, tj. w oparciu o rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Stosownie do § 4 przywołanego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury m.in. jeżeli osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn.

W świetle treści art. 185 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przeliczenie kapitału początkowego polega na dodaniu do okresów składkowych okresu równego różnicy pomiędzy wiekiem emerytalnym, o jakim mowa w art. 24 ustawy a faktycznym wiekiem przejścia na emeryturę. W wyniku tej operacji dochodzi do zwiększenia kapitału początkowego przez uzupełnienie faktycznych okresów składkowych o fikcyjny okres składkowy.

Sąd Okręgowy wskazał, iż w zaskarżonej decyzji z 29 września 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych dokonał prawidłowego ustalenia okresów składkowych z zastosowaniem art. 185 ww. ustawy, przyjmując że, okres składkowy ustalony na dzień 1 stycznia 1999 r. podlegał zwiększeniu o 83 miesiące. Wiek emerytalny, o którym mowa w art. 24, wynosiłby bowiem w odniesieniu do wnioskodawcy 67 lat, a zatem różnica pomiędzy tym wiekiem, a faktycznym wiekiem przejścia na emeryturę (wyplata emerytury została podjęta od 1 września 2014 r.), wyniosła 6 lat i 11 miesięcy, czyli 83 miesiące.

W ocenie Sądu pierwszej instancji bez wpływu na prawidłowość zaskarżonej decyzji pozostaje fakt, że wcześniejszą decyzją z 25 czerwca 2014 r. ZUS ustalił kapitał początkowy wnioskodawcy na dzień 1 stycznia 1999 r. na kwotę 129.962,47 zł, a więc kwotę wyższą niż ustalona w zaskarżonej decyzji (tj. 129.724,21 zł). Wskazał, że decyzja z 25 czerwca 2014 r. była decyzją przedwczesną, jeśli weźmie się pod uwagę, że prawo do emerytury zostało przyznane wnioskodawcy i to zaliczkowo dopiero decyzją z 8 lipca 2014 r., a więc w dacie wydania tej decyzji wnioskodawca nie miał jeszcze prawa do emerytury, a co za tym idzie nie było podstaw do ponownego ustalania wysokości jego kapitału początkowego w oparciu o art. 185 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Różnica między kwotą kapitału ustalonego w decyzji z 25 czerwca 2014 r. i w decyzji z 29 września 2014 r. wynika natomiast z faktu, że w pierwszej z decyzji przyjęto, że wnioskodawca nabył prawo do emerytury od dnia (...)r., tj. od ukończenia przez niego 60 roku życia. Decyzja ta nie uwzględniała jednak faktu, że wypłata emerytury wnioskodawcy została zawieszona z uwagi na kontynuowanie przez niego zatrudnienia bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą na rzecz, którego wykonywał je bezpośrednio przed nabyciem prawa do emerytury, które to zawieszenie znajdowało podstawę w art. 103a ustawy emerytalnej. Przy założeniu zaś, że wnioskodawca nabył faktycznie prawo do emerytury od dnia (...), stosownie do art. 185 ww. ustawy, do jego okresów składkowych podlegały zaliczeniu 84 miesiące (7 lat). Dlatego też wysokość kapitału początkowego została skorygowana zaskarżoną decyzją, która uwzględnia okoliczność, że wypłatę emerytury podjęto na rzecz wnioskodawcy od dnia 1 września 2014 r., a więc od tej daty faktycznie przeszedł on na emeryturę w rozumieniu art. 185.

Z tych też względów, uznając odwołanie za nieuzasadnione, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego złożył ubezpieczony, zarzucając mu naruszenie:

- przepisów prawa procesowego tj. art. 233 k.p.c. poprzez nierozważnie w sposób wszechstronny zebranego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności poprzez pominięcie przez Sąd pierwszej instancji faktu, że w decyzji z dnia 29.09.2014 r. dokonano błędnego ustalenia okresów składkowych odwołującego, tj. nie uwzględniono przy ich ustalaniu okresu zatrudnienia odwołującego po zawieszeniu przez niego wypłaty emerytury tj. okresu 2 miesięcy, co miało wpływ na nieprawidłowe wyliczenie kapitału początkowego;

- przepisów prawa materialnego, tj. art. 185 ustawy o emeryturach i rentach z FUS poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na nieuwzględnieniu faktu, iż ZUS przy ustalaniu wartości kapitału początkowego dokonał

błędne wyliczenia okresów składkowych w decyzji z 29.09.2014 r., tj. nie uwzględnił okresu zatrudnienia odwołującego po zawieszeniu przez niego wypłaty emerytury.

Wskazując na powyższe apelujący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i poprzedzającej go decyzji ZUS z dnia 29.09.2014 r. do ponownego rozpoznania bezpośrednio organowi rentowemu na podstawie art. 477^{14a} k.p.c., ewentualnie wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji oraz o zasądzenie na rzecz odwołującego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa radcowskiego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie, bowiem Sąd Okręgowy wydał prawidłowe rozstrzygnięcie, które znajduje uzasadnienie w całokształcie okoliczności faktycznych sprawy oraz w treści obowiązujących przepisów prawa.

Przedmiotem sporu w przedmiotowej sprawie była ustalona przez organ rentowy wysokość kapitału początkowego M. Z.. Wartość kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 173-175 z zastrzeżeniem art. 185 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Stosownie do treści art. 185 przy ustalaniu wysokości emerytury dla osób nabywających prawo do emerytury w wieku określonym w art. 184 kapitał początkowy podlega przeliczeniu poprzez dodanie do okresów składkowych okresu równego różnicy pomiędzy wiekiem emerytalnym, o którym mowa w art. 24, a faktycznym wiekiem przejścia na emeryturę. Do przeliczonego kapitału początkowego stosuje się przepisy art. 173 ust. 3-6. Powyższy przepis pozwala na powiększenie okresu składkowego przebytego przed 1999 r. o lata nieprzepracowane między niższym a powszechnym wiekiem emerytalnym. Dotyczy on ustalania wysokości emerytury dla osób w wieku określonym w art. 32, 33 i 40 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, tj. w niższym wieku emerytalnym, i obniżonym wieku dla górników (art. 39 u.e.r.). Zgodnie z przedmiotowym przepisem kapitał początkowy wyliczony dla tych osób (na dzień 1 stycznia 1999 r.) przelicza się poprzez dodanie do okresów składkowych okresu stanowiącego różnicę między powszechnym wiekiem emerytalnym a niższym wiekiem emerytalnym.

W zaskarżonej decyzji z dnia 29 września 2014 r. organ rentowy, jak trafnie wskazał Sąd Okręgowy, dokonał prawidłowego ustalenia okresów składkowych z zastosowaniem art. 185 w/w. ustawy przyjmując, że okres składkowy ustalony na dzień 1 stycznia 1999 r. podlegał zwiększeniu o 83 miesiące. Tym samym wysokość kapitału początkowego została skorygowana zaskarżoną decyzją, która uwzględnia okoliczność, że wypłatę emerytury podjęto na rzecz wnioskodawcy dopiero od dnia 1 września 2014 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o podjęcie wypłaty emerytury. Od tej też daty ubezpieczony faktycznie przeszedł na emeryturę w rozumieniu art. 185 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Należy zatem zauważyć, że wbrew twierdzeniom skarżącego w decyzji organu rentowego korygującej wysokość kapitału początkowego uwzględniono okoliczność, iż wnioskodawcy początkowo z uwagi na fakt zatrudnienia zawieszono wypłatę świadczenia.

Dla jasności wywodów, w ocenie Sądu Apelacyjnego, należy dodatkowo zwrócić uwagę i szczegółowo wyjaśnić fakt istnienia różnicy pomiędzy kwotą kapitału początkowego ustaloną pierwotnie w decyzji z dnia 25 czerwca 2014 r. a kwotą wskazaną w decyzji z dnia 29 września 2014 r. W pierwszej z wskazanych decyzji przyjęto, że wnioskodawca nabył prawo do emerytury od dnia (...), tj. od ukończenia przez niego 60 roku życia. Decyzja ta nie uwzględniała jednak faktu, że wypłata emerytury wnioskodawcy została zawieszona z uwagi na kontynuowanie przez niego zatrudnienia bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy. W dacie wydania decyzji z dnia 25 czerwca 2014 r. organ rentowy przyjął założenie, że wnioskodawca nabył faktycznie prawo do emerytury od dnia 6 lipca 2014 r. Wówczas, stosownie do art. 185 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, do jego okresów składkowych zaliczeniu podlegałyby 84 miesiące. Druga z wydanych decyzji, będąca przedmiotem niniejszego postępowania, uwzględniała natomiast okoliczność faktyczną, że wypłatę emerytury podjęto na rzecz wnioskodawcy od dnia 1 września 2014 r. a więc od tej daty przeszedł on faktycznie na emeryturę w rozumieniu art. 185 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Tym samym okres składkowy ustalony na dzień 1 stycznia 1999 r. podlegał zwiększeniu jedynie o 83 miesiące, co spowodowało jednoczesne różnice w kwotach kapitału początkowego pomiędzy wskazanymi decyzjami organu rentowego.

Mając na uwadze poczynione rozważania za nietrafny uznać również należało postawiony zarzut naruszenia przez Sąd Okręgowy prawa procesowego tj. art. 233 § 1 k.p.c. Jak wiadomo przepis art. 233 § 1 k.p.c. uprawnia sąd do oceny wiarygodności mocy dowodów według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Z jednej zatem strony sąd orzekający uprawniony jest do oceny tychże dowodów według własnego przekonania z drugiej natomiast sam jest zobowiązany do wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Dopuszczenie się obraży art. 233 § 1 k.p.c. przez sąd może więc polegać albo na przekroczeniu granic swobody oceny wyznaczonej logiką, doświadczeniem, zasadami nauki albo też na niedokonaniu przez sąd wszechstronnego rozważania sprawy. W tym drugim przypadku wyciągnięte przez sąd wnioski mogą być logiczne i zgodne z doświadczeniem życiowym, jednakże sąd czyni je w oparciu o część materiału dowodowego, a pozostałą część tego materiału, która pozwoliłaby na wyciągnięcie innych wniosków, pomija. (por. m.in. wyrok SN 27 września 2002 r. II CKN 817/00; wyrok SN z 16 kwietnia 2002 r. V CKN 1446/00; wyrok SN z 14 marca 2002 r. IV CKN 859/00 i inne). W niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny nie dopatruje się naruszenia art. 233 k.p.c. rozumianego jak powyżej. Skarżący w złożonej apelacji podniósł zarzut błędnego ustalenia okresów składkowych poprzez nie uwzględnienie okresu zatrudnienia odwołującego po zawieszeniu przez niego wypłaty emerytury tj. okresu 2 miesięcy, co w jego ocenie miało wpływ na nieprawidłowe wyliczenie kapitału początkowego. Tak sformułowany zarzut nie mógł znaleźć uznania Sądu albowiem dwumiesięczny okres podniesiony przez ubezpieczonego pozostać musi bez realnego wpływu na faktyczną wysokość kapitału początkowego. W ujęciu formalnym kapitał początkowy stanowi ustaloną na dzień 1 stycznia 1999 r. (art. 174 ust. 3) równowartość hipotetycznej emerytury pomnożonej przez tzw. średnie dalsze trwanie życia - wyrażone w miesiącach i ustalone na zasadach określonych w art. 26 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Mając zatem na uwadze fakt, iż kapitał początkowy podlegał ustaleniu na dzień 1 stycznia 1999 r., nie można uznać, aby dopuszczalne było zaliczenie M. Z. okresu dodatkowych dwóch miesięcy pracy z roku 2014, które w jego ocenie miałyby w sposób istotny wpłynąć na wysokość tego kapitału.

Na etapie postępowania apelacyjnego, rozstrzygnięcia wymagała dodatkowo podniesiona przez skarżącego na rozprawie apelacyjnej w dniu 14 czerwca 2016r. kwestia różnicy w wysokości współczynnika proporcjonalnego obliczonego odmiennie w decyzji z dnia 25 czerwca 2014 r. i 29 września 2014 r. Jak wynika z poczynionych przez Sąd Apelacyjny ustaleń opartych na treści pisma ZUS z 24 czerwca 2016r. (k.69) wartość współczynnika proporcjonalnego obliczonego w pierwszej ze wskazanych decyzji wynosiła 72,93 %, tj. pozostawała o 0,04% wyższa od obliczonego w zaskarżonej decyzji z dnia 29 września 2014 r. Niniejsza różnica wynikała ze zmiany łącznej liczby okresów składkowych i nieskładkowych (liczonych do 31 grudnia 1998 r.) – określonej w dniach, która została dokonana przez organ rentowy w oparciu o informację uzyskaną z załączonego do świadectwa pracy ubezpieczonego wykazu okresów urlopu bezpłatnego, przekazanego 1 września 2014 r. Na tej podstawie organ rentowy odliczył ubezpieczonemu okres przebywania na urlopie bezpłatnym od 1 do 11 października 1997 r. od okresów składkowych. Wskazane zmniejszenie łącznej liczby okresów składkowych i nieskładkowych spowodowało obniżenie o 0,04% wartości współczynnika proporcjonalnego wyliczonego w decyzji z dnia 29 września 2014 r. – który wyniósł 72,89 %.

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację ubezpieczonego jako bezzasadną.